

عملیات والفجر ۳ در یک نگاه (شناسنامه)

- نام عملیات : والفجر ۳
- رمز عملیات : یا... ، یا... ، یا...
- منطقه عملیات: منطقه مهران
- مدت زمان عملیات : ساعت ۲۳۰۰ مورخ ۶۲/۵/۷ الی ۶۲/۵/۱۸
- نوع عملیات : محدود
- اهداف عملیات : خارج کردن مهران از زیردید و تیر دشمن و تردد آسان و روان درجاده های مهران - دهلران و مهران-ایلام
- وسعت مناطق آزاد شده : آزاد سازی دشت مهران و ارتفاعات استراتژیک اطراف آن
- فرماندهی : قرارگاه خاتم الانبیاء (سپاه پاسداران انقلاب اسلامی)
- نیروی خودی : ۲ لشکر و ۲ تیپ
- استعدادنیروی دشمن : سه تیپ ۴۱۷ ، ۵۰۶ و ۴۲۵
- نتایج عملیات : آزاد سازی ارتفاعات زالو آب و نمه کلان بو ، تامین جاده های مهران -دهلران و مهران -ایلام و خارج نمودن شهر مهران از زیر دید و تیر دشمن
- خسارت وارده به دشمن :
- انهدام بیش از ۲۰۰ تانک و نفربر - انهدام بیش از ۱۰۰ دستگاه خودرو های ایفا حامل نفرات و مهمات.
- انهدام بیش از ۲۰ انبار مهمات - کشته و زخمی شدن بیش از ۱۰۰۰۰ نفر از نیروهای دشمن -
- سقوط ۶ فروند هلیکوپتر-۱ فروند هواپیمای دشمن تعداد ۵۰۹ نفر از نیروهای دشمن اعم از افسر و درجه دار و سرباز به اسارت نیروهای اسلام در آمدند
- غنائم :
- ۱۵ دستگاه خودرو - ۵ دستگاه لودر و بلدوزر - ۱۶ قبضه خمپاره انداز - ۳ دستگاه تانک- بیش از ۱۸۰۰ قبضه تیربار - بیش از ۵۱ قبضه خمپاره ی ۸۲ و ۱۲۰

۱- جغرافیای منطقه ی عملیات :

شهر مهران در ۱۰۰ کیلومتری جنوب غربی ایلام و در مسیر ایلام- دهلران واقع شده است که از غرب با عراق هم مرز است . شهر مهران در فاصله ۱۵۷ کیلومتری بغداد و ۲۹۰ کیلومتری کربلا قرار دارد. دشت مهران که در جبهه میانی مرز ایران و عراق قرار دارد ، از شمال به ارتفاعات کانی سخت ، از جنوب به ارتفاعات قلاویزان و چکه موسی و از شرق به کوه گره بور ختم می شود. ارتفاعات قلاویزان از جنوب به سمت غرب تا داخل خاک عراق امتداد یافته است. بخشی از این ارتفاعات که در خاک ایران است ، بلندتر از بخش دیگری است که در خاک عراق می باشد و بر کل منطقه تسلط دارد.

- عوارض طبیعی:

- ارتفاعات:

در منطقه ی دشت مهران ، دو رشته ارتفاعات وجود دارد . در شمال ، ارتفاعات زالو آب ، کانی سخت و نمه کلان بو، که قسمت عمده آن در خاک ایران قرار دارد . در جنوب ، ارتفاعات قلاویزان وجود دارد که مرز ایران و عراق را مشخص می کند . بین دو ارتفاع یاد شده دشت مهران ، دشت ورمهزار و زرباطیه عراق واقع است .

کوه های زالوآب، از سلسله جبال کانی سخت ، به دلیل تسلط بر شمال دشت مهران و فراهم کردن امکان دید و تیر بر تنگه کنجانچم و جاده مهران- ایلام، از جنبه نظامی دارای اهمیت بسیاری است. ارتفاعات زالوآب دارای تپه هایی به ارتفاع ۳۴۰، ۳۲۵، ۳۴۳، ۳۱۰ می باشد که در سمت شرق نمه کلان بو قرار دارد و مهمترین ارتفاع آن معروف به کله قندی، دارای ۳۶۳ متر ارتفاع است .

در امتداد جاده مهران- ایلام، در شمال شرقی مهران، تنگه کنجانچم قرار دارد که به منزله گلوگاه ورود به دشت مهران از طرف ایلام است که ارتفاعات کله قندی تسلط کامل بر این تنگه دارد.

همچنین در جنوب دشت مهران ، ارتفاعات قلاویزان به دلیل اینکه تسلط نظامی نیروهای مستقر بر آن را میسر میکند ، دارای اهمیت به سزایی است، به طوری که اکثر فرماندهان در بحث های خود، از قلاویزان به عنوان کلید منطقه یاد می کردند. این ارتفاعات از یک سمت با شیب ملایم به طرف دشت ادامه پیدا می کند و این شیب به نحوی است که بلندی های ۲۲۳، ۲۲۵، ۲۰۰ و ۲۵۴ ، ارتفاعات کوتاهی به نظر می آیند.

دشت مهران همچنین دارای چند ارتفاع منفرد و پراکنده است که امکان دید مناسب را بر قسمتهایی از منطقه فراهم می کند. برخی از این ارتفاعات از جنبه نظامی اهمیت فوق العاده ای دارند، مانند تپه های ۲۷۳ رضا آباد و ۲۵۰ و ۲۲۵ غلامی در شمال منطقه و همچنین تپه ۱۷۷ ، که در یک کیلومتری امامزاده حسن قرار گرفته است.

رودخانه ها: دو رودخانه کنجانچم و گاوی از عوارض طبیعی دیگری است که در دشت مهران وجود دارد.

- **شهر ها و روستاها:** شهر مهران - دهلران - ایلام
- روستاهای امامزاده سید حسن بهرام آباد و فرخ آباد بهین و بهروزان فیروز آباد ابراهیم قتال و منصور آباد خسرو آباد و هرمز آباد
- **جاده های مهم:** اندیمشک - دهلران - مهران ، ایلام - دهلران و ایلام - مهران
- **آب و هوا:** آب و هوای منطقه مهران ، گرمسیری و دارای زمستانهای معتدل و تابستانهای بسیار گرم میباشد. میانگین درجه حرارت سالیانه مهران بین ۲ تا ۴۲ درجه سانتیگراد می باشد که در برخی از روزهای تابستان به ۵۲ درجه سانتیگراد نیز می رسد.

۲ - سابقه نظامی منطقه:

یک هفته پس از پیروزی انقلاب اسلامی در ۲۲ بهمن سال ۵۷ یعنی اول اسفند ، در اولین هجوم ارتش حزب بعث به گمرک بهرام آباد ، مهران زیر باران موشک هلی کوپتر های عراق قرار گرفت . قبل از هجوم سراسری ارتش عراق، از فروردین ۱۳۵۹ به طور متناوب شهر مهران و حومه آن با خمپاره و توپخانه هدف حمله قرار می گرفت. در آن هنگام شهر مهران و ۱۵ روستای اطراف آن حدود ۱۷۶ هزار نفر جمعیت داشتند، اما با مداومت و شدت نسبی این حملات، از اردیبهشت ماه سال ۱۳۵۹ تخلیه شهر به تدریج آغاز گردید و به همین دلیل، واحدهایی از نیروهای اسلام برای حفظ و تأمین منطقه در خط مرزی مستقرگردیدند.

در تاریخ ۵۹/۶/۲۰ ارتش حزب بعث عراق ، میمک را اشغال کرد و هم زمان شهر مهران را زیر آتش توپخانه قرار داد و پس از یک هفته یعنی ۵۹/۶/۲۹ با تهاجم به پاسگاه های بهرام آباد و فرخ آباد، و تداوم این حملات در تاریخ ۵۹/۷/۱۲ وارد شهر مهران گردید .

نهایتا دشمن ارتفاعات شمالی (کوه کچ ، زالو آب ، کولک ، زیل) و ارتفاعات جنوبی (قلاویزان ، حمرین) و ارتفاعات شرقی (چکه موسی ، چکه قمر ، کره بور) شهر مهران را تصرف کرد و در آنجا مستقر شد . بعد از عملیات بیت المقدس و بدنبال عقب نشینی سراسری عراق (خرداد ۶۱) دشمن از شهر مهران و ارتفاعات فوق عقب نشینی و روی ارتفاعات شمالی و جنوبی شهر مهران در داخل خاک ایران مستقر شد . بدین ترتیب اولین اشغال مهران پایان می یابد ، اما بدلیل زیر دید و تیر بودن منطقه ، شهر وضع عادی نمی یابد و برخی منازل نیمه ویران آن بعنوان پایگاه های تدارکاتی و پشتیبانی و دیگر مقرهای نظامی نیروهای خودی مورد استفاده قرار می گیرد. علاوه بر آن، ارتباط نیروهای خودی از طریق جاده ایلام - دهلران، بسیار با مشکل صورت گرفته و نقل و انتقالات لازم بین مهران - دهلران و مهران - ایلام نیز با مشکلاتی همراه بود.

دشمن پس از عقب نشینی از مهران، ارتفاعات سرکوب منطقه را در اختیار داشت تا به این وسیله امکان دستیابی به مهران را برای خود محفوظ بدارد و همچنین با استقرار بر روی ارتفاعات ، علاوه بر حفاظت از شهر بدره عراق ، با نیروی کمتر منطقه را پدافند نماید. حال آن که عقب راندن دشمن از روی ارتفاعات، پدافند در دشت را به عراق تحمیل می کرد که این امر طبعاً به نیروی بسیار نیاز داشت .

۳ - فضای سیاسی حاکم بر جامعه و بین الملل:

در این برهه از جنگ تحمیلی که سال بن بست جنگ برای ایران محسوب می شد به دلیل عدم موفقیت ایران در دو عملیات والفجر مقدماتی و یک کشور عراق و جامعه بین الملل سعی نمودند از این اوضاع به نفع خود تبلیغات گسترده ای انجام دهند و از طرفی روحیه مردم ایران و رزمندگان هم بسیار ضعیف شده بود لذا کشور ایران نیاز داشت برای رهایی از این وضع نا بسامان و تغییر فضا به نفع خود عملیاتی را جهت به دست آوردن پیروزی بر علیه عراق انجام دهد.

۴ - فضای حاکم بر جبهه ها:

به علت عقب نشینی از مناطق کویری و مستقر شدن عراق در ارتفاعات که منجر به مشرف شدن بر شهر مهران و جاده های مهم منطقه بود و تبلیغات سیاسی که عراق به راه انداخته بود. جهت تردد آسان و تامین امنیت شهر مهران و جاده های اطراف آن منطقه و دور شدن نیروهای خودی از دید دشمن در این منطقه نیاز به یک عملیات احساس می شد.

۵- قبل از عملیات :

- طرح عملیات:

پس از انجام عملیاتهای والفجر مقدماتی و والفجر یک که تقریباً با عدم فتح، خاتمه یافت ، طراحی و انجام عملیاتهای والفجر ۲ و ۳ با در نظر گرفتن چند عامل از جمله، صرف نیروی کمتر و بدست آوردن موفقیت به منظور رسیدن به اهداف مقطعی مورد نظر، در دستور کار قرار گرفت . از جمله اهداف اینگونه عملیاتها، گرم نگه داشتن جبهه ها، گرفتن اسیر، بسیج مردم در جنگ و آزاد سازی نقاط مهم مرزی طی یک عملیات محدود بود .

در همین رابطه ، عملیات والفجر ۳ در منطقه عمومی مهران، به قصد حصول نتایج زیر طرح ریزی شد .

- آزاد سازی شهر مهران از زیر دید و تیر دشمن

- تردد آسان بین مهران - دهلران و مهران - ایلام

- کشاندن دشمن از ارتفاعات منطقه به دشت و تحمیل خط پدافندی به دشمن .

- با توجه به مختصات جغرافیایی منطقه و اهمیت استراتژیک آن ، سپاه و ارتش هر کدام طرح خود را ارائه دادند که در طرح ارتش ، نیروهای خودی تا انتهای ارتفاعات قلاویزان را تصرف کرده و از آنجا به قسمتی از نمه کلان بو، خاکریزی به طول ۹ کیلومتر دردشت ورمهزار احداث می شد و زرباطیه نیز تصرف می شد، اما به دلایلی از جمله مسئله مهندسی، به تاخیر افتادن عملیات ، پائین آمدن درصد موفقیت و ...، طرح ارتش رد شد و طرح سپاه مورد بررسی قرار گرفت .

بر اساس طرح سپاه ، عملیات در سه محور زیر اجرا می شد :

- محور اول، ارتفاعات شمالی شامل ارتفاعات نمه کلان بو ، زالو آب و کله قندی

- محور دوم، شامل دشت مهران از پاسگاه زالوآب تا فرخ آباد

- محور سوم، از فرخ آباد تا ارتفاعات قلاویزان

قرارگاه نجف اشرف که فرماندهی عملیات را برعهده داشت ، ضمن تشکیل قرارگاه تاکتیکی فتح در منطقه، دو قرارگاه فتح ۱ و ۲ را تشکیل داد که قرارگاه فتح ۱ در محورهای اول و دوم عمل می کرد و قرارگاه فتح ۲ نیز در محور سوم عمل می کرد .

- محدوده عملیات :

- در محور شمالی (محوراول عملیات) ، عملیات بر روی ارتفاعات زالوآب (ازجمله ارتفاعات حساس کله قندی ، ۳۴۳ ، ۳۲۵ ، و...) و نیز ارتفاعات نمه کلان کوچک (از جمله ارتفاعات ۲۷۰ ، ۳۱۳ ، و...) طراحی شد .
- درمحور میانی(محوردوم عملیات) ، در هم شکستن خط پدافندی دشمن، از پاسگاه زالوآب تا فرخ آباد ، طرح ریزی شد.
- درمحور جنوبی (محور سوم عملیات)، تامین ارتفاعات قلاویزان و احداث خط پدافندی از این ارتفاعات به سمت فرخ آباد پیش بینی شده بود.

- محورهای تهاجم خودی :

ماموریت قرارگاه فتح ۱:

- لشکر ۵ نصر با ۷ گردان نیرو با هدف تصرف ارتفاعات زالو آب و نمه کلان بو(محوراول عملیات)
- تیپ امام صادق (ع) به منظور تصرف از نمه کلان بو تا ارتفاع ۲۱۰.
- در سمت راست تیپ امام صادق (ع)، تیپ امام جواد (ع) از شیار نمه کلان بو تا ارتفاع کله قندی.
- تیپ موسی ابن جعفر (ع) در احتیاط فتح ۱ و تقدم بکار گیری با تیپ امام جواد (ع) .
- یک گروهان تانک و دوگروهان پیاده از تیپ ۸۴ خرم آباد (ارتش) تحت عنوان گروه زرهی ۲۴۴ جهت پدافند در محورلشکر ۵ نصر .
- تیپ ۲۱ امام رضا (ع)، با ۵ گردان نیرو با هدف عملیات در دشت مهران، از پاسگاه زالوآب تا فرخ آباد (محور دوم عملیات)

- ماموریت قرارگاه فتح ۲ : (محور سوم عملیات)

- لشکر ۴۱ ثار... با ۳ گردان نیرو درخط ۳ گردان در احتیاط ، به منظور تصرف ارتفاعات قلاویزان
- تیپ ۴ لشکر ۲۱ حمزه (ارتش) در محور قلاویزان

۶- شناسایی:

پس از مشخص شدن محورهای عملیات و واگذاری خط حد به یگانها ، عملیات شناسایی مناطق، آغاز گردید و هر کدام از یگانها در محدوده خط حد خود ، اقدام به آماده کردن تیم های اطلاعات-عملیات جهت شناسایی و کسب خبر از وضعیت دشمن ، سنگرها ، میادین مین و استعداد دشمن کردند .

با توجه به دید خوبی که از ارتفاعات کانی سخت روی دشمن وجود داشت، تیم های اطلاعات، در طول روز از طریق دوربینهای دیده بانی وضعیت و تردد دشمن را زیرنظر داشتند و در زمان شب نیز گشت های شناسایی تا عمق دشمن، نفوذ می کردند که بعنوان مثال تیم های شناسایی تیپ امام رضا(ع)، تا آخرین حد شیار پاسگاه دوراجی را شناسایی کردند .

همچنین با توجه به اسارت در آمدن دو عراقی در ۲۰ روز قبل از شروع عملیات و ایجاد پست های شنود، یگانهای مستقر، مواضع توپخانه وضعیت زمین و استعداد دشمن شناسایی شد .

نمونه ای از گزارش شناسایی لشکر ۴۱ ثارا... در محور(جنوبی عملیات)

موضوع : گزارش شناسایی ل ۴۱ ثارا... تاریخ: ۶۲/۴/۳۱

فرستنده : اط . ع . ق . فتح

گیرنده : فرماندهی ق . فتح

- محور ۲ : مبدا حرکت جنگل خسروآباد (۶۸۵۰-۶۴۳۵۰) گرای ۲۰۱.

برادران پس از عبور از موانع (کانال - نیزار - شیار - جاده ی خاکی - جاده ی آسفالت ، کانال مقطع ، سیم خاردار ، میدان مین) به کانال سرتاسری که داخل آن ۳ ردیف سیم خاردار کشیده شده رسیده اند، فاصله از مبدا حرکت تا کانال ۴۷۴۰ قدم ، وضعیت زمین از جنگل خسروآباد تا ۳۷۰۰ قدم بعد آن، زمینهای کشاورزی قدیمی بوته زار و در بعضی از نقاط ریگزار می باشد . بعد از آن ارتفاعات شروع شده که در جناحین مسیر حرکت، شیار دو دست وجود دارد که داخل آن سیم خاردار عنکبوتی کشیده شده است

- مبدا حرکت دیدگاه شهداء (۸۸۰۰-۶۴۳۵۰) گرای ۱۹۸

برادران این گروه پس از حرکت از رودخانه گاوی (نیزار) و جاده آسفalte ی که شخم زده شده و ۲ شیار و گذشتن از ۴ تپه ماهور در حوالی مختصات (۰۷۵۰۰-۶۰۶۰۰) به میدان مین برخورد نموده اند. میدان مینها یک ردیف ضد خوردرو بوده است.

پس از آن به کانال سرتاسری رسیده که داخل آن هم مین و سیم خاردار بوده است . عمق این کانال حدود ۲ متر و در بعضی جاها ۱ متر و کل مسیر ۵۸۵۰ قدم بوده است.

زمان شناسایی ۴ ساعت طول کشیده . لازم به تذکر است در حوالی مختصات تقریبی (۶۰۵۰۰ - ۰۷۹۵) عرض کانال

روی ارتفاعات تقریباً ۶ متر و در شیارها ۱ متر میباشد . و پشت کانال دو ردیف سیم خاردار حلقوی ایجاد گردیده شده است.

والسلام.

اطلاعات عملیات قرارگاه فتح

محمد پیش بهار

۷- سازمان رزم

- سازمان رزم نیروهای خودی

در این عملیات، قرارگاه نجف با احداث قرارگاه تاکتیکی فتح در منطقه ، دو قرارگاه فرعی فتح ۱ و فتح ۲ را تشکیل داد که سازمان رزم قرارگاه به شرح ذیل می باشد:

قرارگاه اصلی نجف (قرارگاه تاکتیکی فتح):

- قرارگاه فتح ۱ : لشکر ۵ نصر - تیپ ۲۱ امام رضا

- قرارگاه فتح ۲ : لشکر ۴۱ ثار... - تیپ ۴ لشکر ۲۱ حمزه ارتش - ۸۴ پیاده خرم آباد

- با توجه به مقاومت شدید دشمن در ارتفاع کله قندی در روز پایانی عملیات، گردان کمیل لشکر ۲۷ در عملیات شرکت نمود و همچنین گردان مقداد به طرف منطقه عملیات حرکت کرد که بدلیل تصرف ارتفاع کله قندی ، گردان دوم در عملیات شرکت نکرد.

- سازمان رزم دشمن در منطقه :

عراق با سه تیپ در خط منطقه‌ی مهران پدافند کرده بود که نحوه استقرار آنها به صورت زیر می باشد:

- تیپ ۴۱۷ عراق از ارتفاعات کانی سخت تا پاسگاه دوراجی را در کنترل خود داشت .

- گردان یک آن، درنمه کلان بو کوچک و بزرگ و زالوآب

- گردان دوم آن، در ارتفاعات کله قندی ، ۳۳۰ ، ۳۹۰ و پاسگاه دوراجی مستقر بود .

- گردان سوم را نیز بعنوان احتیاط قرار داده بود.
- تیپ ۴۲۵ عراق نیز از پاسگاه دوراجی تا ارتفاعات قلاویزان را در اختیار داشت
- این تیپ با دو گردان در خط و یک گردان در احتیاط در این منطقه مستقر شده بود
- تیپ ۵۰۶ پیاده بر روی ارتفاعات قلاویزان تا پاسگاه بهرام آباد مستقر گردیده بود
- لازم به تذکر است که سه شب قبل از شروع عملیات، یک گردان از تیپ ۴۲۰ پیاده دشمن در حوالی پاسگاه دوراجی جهت احتیاط منطقه استقرار یافته و از نیروهای گردان کماندویی بلال جهت پوشش کلی منطقه استفاده شده بود همچنین چند شب قبل از عملیات تیپ ۵۰۲ پیاده دشمن در کمک مستقیم تیپ ۵۰۶ قرار گرفته بود.
- سایر یگانهای دشمن موجود در خط در این عملیات، به شرح زیر می باشند:
- تیپ ۴ گارد مرزی از چنگوله تا قلاویزان
- تیپ ۲۱۷ از بهرام آباد تا کله قندی
- تیپ ۴۲۴ پیاده مکانیزه در قلاویزان
- تیپ ۴۲۰ پیاده احتیاط محدوده ۴۱۷
- تیپ ۳۰۷ زرهی احتیاط ل ۲
- تیپ ۵۰۲ احتیاط لشکر ۲
- گردان کماندوئی المثنی
- گردان کماندوئی مدلول
- گردان کماندوئی بلال
- گردان کماندوئی حدیبه
- گردان ۹ پیاده مکانیزه مستقل تابع لشکر ۲
- گردان ۷ تانک لشکر ۲ (تقسیم شده بین واحدهای دیگر)
- گردان ۲ مهندسی صحرائی تابع لشکر ۲
- آتشبار خمپاره ۱۲۰ میلیمتری
- گردان ۵۳ توپخانه ۱۲۲ میلیمتری

- گردان ۲۴۰ توپخانه ۱۳۰ میلیمتری

- گردان ۶۳۹ توپخانه ۱۵۲ میلیمتری

- گردان ۱ موشک ضد تانک

۸ - آمادگی رزم خودی :

از آنجائی که عموماً لشکرها و تیپهای خودی، تا قبل از این عملیات ، در منطقه جنوب، در دشت عمل کرده بودند امید کمی بود که بتوانند از عهده عملیات مناسبی در ارتفاعات بر آیند، ولی با توجه به مانورهای که اکثر لشکرها و تیپها در مدت کوتاه انجام داده بودند و با عنایات خداوند نیروها توانستند از عهده یک عملیات خوب و مناسب در ارتفاعات برآیند و در این زمینه تجربه های مناسبی نیز کسب نموده اند.

۹ - آمادگی رزم دشمن:

با توجه به اظهارات اسرای عراقی که در این منطقه به اسارت نیروهای اسلام در آمدند دشمن از عملیات نیروهای خودی در منطقه، مطلع بوده است :

- اسیر عراقی که مورخ ۶۲/۵/۸ در پاسگاه دوراجی به اسارت درآمد می گوید: از حمله شما اطلاع داشتیم و حتی در روزنامه هم نوشته بودند و قرار بود تا فردا حمله شما صورت بگیرد .
- یک افسر اسیر عراقی دیگر، گفته است ما از سه شب پیش در همین منطقه (مهران) در حال آماده باش کامل بودیم.

به همین دلیل دشمن اقدام به تقویت خط پدافندی خود نمود و برای همین منظور تیپ ۵۰۲ ، چهار روز قبل از عملیات به منطقه آمد و در پشتیبانی تیپ ۵۰۶ ، روی ارتفاعات قلاویزان قرار گرفت .

همچنین طبق گزارشات شناسایی منطقه، دشمن از عملیات در این منطقه مطلع شده و متقابلاً دست به عکس العمل و تحکیم مواضع بوسیله موانع ، کانالها و بشکه های ناپیچ در منطقه زده بود. ضمناً دشمن برای بیشتر جلوه دادن استعداد نیرویهایش، نیروهای پیاده را در منطقه ظاهر کرده و در ساعت معین به سنگرها و پایگاه می رفتند.

طبق گفته های اسیر عراقی، احتمالاً فرماندهی عراق اعتقاد داشت که اگر حمله ای از این منطقه صورت بگیرد، بسیار محدود و با نیرویی کم انجام خواهد شد و بعنوان فریب تک خواهد نمود و تک اصلی از محلی دیگر خواهد بود مثلاً عماره.

۱۰ - تشریح عملیات

عملیات والفجر ۳ در تاریخ ۶۲/۵/۷ در ساعت ۲۳:۰۰ در منطقه عمومی مهران با رمز یا ا... ، یا ا... ، یا ا... ، در سه محور ، آغاز شد .

محور شمالی :

محور شمالی به لشکر ۵ نصر واگذار شده بود که خط حد تیپهای آن بصورت زیر بود :

- ارتفاعات نمه کلان بو به تیپ امام صادق (ع)
- ارتفاعات زالوآب به تیپ امام جواد(ع)
- تیپ موسی ابن جعفر (ع) در احتیاط فتح ۱

در ارتفاعات نمه کلان بو از شیار سمت راست ورمهزار تا شیار سمت راست ارتفاعات ۳۱۳، به عهده تیپ امام صادق(ع) گذاشته شده بود . این تیپ با احداث جاده از ارتفاع ۴۹۰ تا ابتدای دشت در قبل از عملیات و همچنین تکمیل جاده تا ارتفاع ۳۱۳ در حین عملیات ، مسیر حرکت خود را هموار نمود و نیروهای خود را ۴۸ ساعت قبل از آغاز عملیات، ابتدا با خودرو به شیار اس(نام شیار در نمه کلان بو) و در مرحله بعدی بصورت پیاده در پشت ارتفاع ۳۱۳ مستقر کرده بود و بدین ترتیب ۲۴ ساعت قبل از شروع عملیات نیروها به نقطه رهایی رسیده و در زمان شروع عملیات بدون خستگی به خط دشمن زدند.

این تیپ ، پس از شروع عملیات ، توانست ارتفاعات نمه کلان بو را تصرف نماید . یال ارتفاع ۲۷۰ نیز در شب اول عملیات بطور کامل پاکسازی شد که البته پس از آن، تیپ امام صادق (ع) طبق طرح عملیات ، به عقب بر می گردد که دشمن با پاتک دوباره، یال را می پوشاند. با این حال دو شب بعد این منطقه از دشمن پس گرفته شد. (فیلم تشریح عملیات والفجر ۳ توسط برادر عامل جانشیت فرمانده تیپ امام صادق (ع))

تیپ امام جواد (ع) در سه محور روی ارتفاعات زالوآب عمل کرد و علیرغم این که توانست در شب اول ارتفاعات ۳۲۵، ۳۴۰، ۳۰۷ و ضلع غربی ۳۴۳ و اطراف آن را آزاد نماید ، بدلیل استعداد نیروی زیاد و مقاومت شدید دشمن در کله قندی نتوانست در شب اول این ارتفاع حساس را آزاد نماید و در این محور موفق نبود . در روز دوم عملیات، ارتفاع ۳۴۳ نیز به تصرف نیروهای تیپ در آمد .

در نهایت در روز ۶۲/۵/۹ ارتفاعات ۳۴۳ و ۳۴۰ و ۲۷۰ ، پاکسازی و به تصرف نیروهای خودی درآمد و خط پدافندی خودی در محدوده لشکر ۵ نصر کامل شد .

با وجود این که کله قندی در محاصره نیروهای خودی قرار داشت ، دشمن تلاش فراوانی می کرد که به هر نحو ممکن کله قندی را از محاصره خارج نماید . به همین دلیل دشمن نزدیک به یک هفته به وسیله هلیکوپتر به نیروهای تحت محاصره خود با اسلینگ آذوقه و کمک می رساند. از سوی دیگر تلاش شدیدی می کرد که خط خودی را در دوراجی شکسته و با جناح چپ الحاق کند تا علاوه بر شکستن محاصره کله

قندی ، با محاصره نمه کلان بو ، موقعیت جبهه شمالی عملیات را متزلزل نماید و پس از آن محور میانی را از دشت مهران پس بزند .
با توجه به روند حرکت های دشمن در محور دوراجی و نمه کلان بو ، مقاومت چشمگیری توسط رزمندگان ایلام بعمل آمد.

- محور میانی :

محور میانی در حد فاصل پاسگاه زالو آب تا پاسگاه دوراجی و از آنجا تا فرخ آباد قرار داشت که به تیپ ۲۱ امام رضا (ع) واگذار شده بود. نیروهای این تیپ ۲۴ ساعت قبل از آغاز عملیات در نزدیکترین نقطه به دشمن انتقال داده شدند که در زمان شروع بدون خستگی به خط دشمن بزنند. همچنین گردان احتیاط خود را در شب عملیات وارد منطقه کردند .

تیپ امام رضا (ع) در این منطقه سه محور هجوم داشت :

- در محور اصلی، نیروها از شیار مناسبی که در سمت راست رضا آباد قرار داشت و قبلا در آنجا مخفی شده بودند حرکت کرده و به پاسگاه دوراجی حمله کردند که پاسگاه به دست رزمندگان اسلام تصرف شد و در ادامه رزمندگان به سمت پاسگاه زالوآب حرکت کردند و آنجا را نیز پاکسازی نمودند.
 - در محور دوم ، نیروها از داخل شهر مهران، روی جاده مهران -فرخ آباد به یک کانال رسیده، داخل کانال حرکت کرده و در انتهای کانال به رودخانه رسیده و از آن عبور کردند و به پایگاه ۴ و ۵ دشمن رسیده و به آن حمله کردند که در این محور نیز موفق بودند و توانستند جاده دوراجی-ورمهزار که جاده تدارکاتی محسوب می شد را تصرف نمایند و تلفات زیادی از دشمن بگیرند.
 - در محور سوم نیز، نیروها از داخل شهر مهران حرکت و به سمت فرخ آباد ادامه ی مسیر دادند و پس از عبور از رودخانه به یک شیار رسیدند و به پایگاه های ۲ و ۳ دشمن در منطقه سیدقاسم حمله کردند که در این محور نیز موفق شدند پایگاه های دشمن را تصرف نمایند و در ادامه به جاده دوراجی - ورمهزار رسیدند و آن را مین گذاری و مسدود کردند.
- روز بعد، از طرف قرارگاه فتح به تیپ امام رضا(ع) ابلاغ می شود که با توجه به عدم موفقیت قرارگاه فتح ۲ که در سمت چپ تیپ امام رضا(ع) قرار داشت، لازم است ، این تیپ از پایگاه ها عقب نشینی و در پشت رودخانه مستقر شود .
- شب دوم عملیات، دوباره ابلاغ ماموریت شد که تیپ امام رضا(ع) روی پایگاهها عمل کند و خاکریز بزند و جناح چپ خود را بپوشاند که این کار انجام شد و خاکریز زده شد.

تیپ امام رضا(ع) پس از پاکسازی سنگرهای دشمن شروع به احداث خاکریز از فرخ آباد به دوراجی به طول ۷ کیلومتر کردند و ضمناً از پاسگاه دوراجی تا یال ۲۷۰ در نمه کلان بو ، به طول ۳ کیلومتر را خاکریز دوجداره زدند و به این ترتیب حلقه محاصره دشمن در کله قندی تکمیل شد. این وضعیت تا روز ششم عملیات ادامه داشت تا اینکه دشمن در محور جنوبی پاتک سنگینی را آغاز کرد .

دشمن برای این که محاصره خود در کله قندی را بشکند، در منطقه دوراجی نیز پاتک های سنگینی را آغاز کرد که حتی به خاکریز خودی نیز رسید ولی مقاومت جانانه رزمندگان اسلام مانع از شکسته شدن خط شد. به عنوان مثال، با تاکید برادر رحیم صفوی، فرماندهی تیپ امام رضا(ع)، کلیه نیروهای کم سن و سال (۱۴ تا ۱۶ سال) خود را از شرکت در عملیات آفندی منع کرد. مجموعه این نیروها در یک گردان بنام علی اصغر(ع) سازمان داده شده و در پدافند بکار گرفته شدند. همین نیروها با مقاومت خود، یکی از صحنه های بیاد ماندنی والفجر ۳ را ترسیم کردند. برادری که پس از دفع پاتک خود شاهد مناظری در این خط بوده می گوید: "عده ای نوجوان کم سن و سال و خاک آلود را دیدم که از فرط خستگی صورت ها را روی خاک گذاشته و در گرمای فوق العاده منطقه به خواب فرو رفته بودند".

بدلیل فشار سنگین دشمن در این محور، از سایر یگانها از جمله، لشکر ۲۷ محمد رسول الله (ص) در خواست کمک می شود که تیپ ادوات ذوالفقار لشکر ۲۷ با استعداد ۴ قبضه تفنگ ۱۰۶، دو قبضه موشک تاو، یک قبضه موشک میلان، ۶ نفر تک تیرانداز سیمینوف و کالیبر و دیده بانی، و همچنین راکت ۱۰۷، سه روز پس از آغاز عملیات وارد منطقه می شود و در دشت مهران مستقر و به یاری رزمندگان در خط می آید. این یگان به مدت یک هفته در منطقه بود و با توجه به پاتک های سنگین دشمن در منطقه نقش بسزایی را در تثبیت خط خودی داشته است. این یگان حتی بیش از یک روز نیز در محاصره دشمن قرار گرفت.

پس از این که خط تثبیت شد، این یگان به قلاجه (اردوگاه لشکر ۲۷) باز می گردد. که پس از آن در حین عزیمت نیروهای تیپ ذوالفقار از اسلام آباد به قلاجه، به کمین دشمن برخورد می کنند و تعدادی از برادران به شهادت می رسند.

- محور جنوبی:

محور جنوبی از منطقه فرخ آباد تا ارتفاعات قلاویزان به لشکر ۴۱ ثارالله و تیپ ۴ لشکر ۲۱ حمزه ارتش واگذار شد که این یگانها، با سه گردان تلفیقی در سه محور زیر عمل کردند:

- در محور یک، رزمندگان در ساعت ۲۳:۱۲ با عبور موفقیت آمیز از موانع به سمت مواضع دشمن پیشروی نموده و در اولین لحظه قبل از درگیری، یکی از نیروهای مهندسی دشمن را به اسارت در می آورند. نیروها پس از پیشروی تا فیروز آباد، با دشمن درگیر می شوند و پس از آن به سمت راس الخط قلاویزان حرکت می کنند و به سمت ۲۲۳ حرکت نموده و مقداری از مواضع دشمن را به تصرف خود در آورند.
- در محور دوم، رزمندگان در ساعت ۲۳:۲۰ پس از عبور از جنگل خسرو آباد و عبور از موانع دشمن، با دشمن درگیر و به سمت هدفهای از قبل تعیین شده پیشروی نمودند و نسبت به سایر محورها از موفقیت بیشتری برخوردار بودند، منتهی به علت اینکه جناح چپ (محور ۳) موفق نبود بیشترین تلاش خود را جهت پیشروی به سمت محور ۳ مبذول داشتند و از طرفین محور ۱۵۰۰ متر پاکسازی نمودند و ولی به علت عدم الحاق به جناح یک، الحاق دو طرف صورت نگرفت.

در ساعت ۲۲۵۵ در فاصله ۱۰۰۰ قدمی سیم خاردار، با گروههای گشتی دشمن درگیر میشوند. مسئول محور ۳ با تعدادی از برادران گروه ویژه توسط سنگرهای کمین دشمن به شهادت میرسند. نیروی مهندسی دشمن شب عملیات تعداد زیادی مین در معابر کار گذاشته بود . در ساعت ۰۱۵۸ محور ۳ غیر قابل عبور میشود جهت الحاق به محور ۲ به سمت راست حرکت نمود ، ولی در بین راه مجدداً با نیروی دشمن درگیر شده و الحاق صورت نگرفت . فرمانده گردان زخمی شده و بعلت درگیری شدید قبل از موانع ، اکثر نیروهای گد پراکنده شدند . قریب ۵۰ نفر از نیروها در همان موضع تا شب بعد ساعت ۱۲۰۰ مقاومت نمودند .

درنهایت الحاق بین محور جنوبی با محور میانی منطقه عملیاتی مهران، صورت نمی گیرد و خاکریز از ارتفاعات قلاویزان تا فرخ آباد احداث نمی شود .

بعلت عدم الحاق کامل نیروها و پاکسازی نشدن سنگرهای بین محورها ، بعلت استفاده دشمن از حیلـه جدید (مبنی بر باقی ماندن در سنگرهای اختفاء تا صبح و اجرای آتش بر روی نیروهای خودی) مواضع تثبیت نشد . نیروهای مهندسی خاکی خاکریز تامینی از سمت راست فرخ آباد به ارتفاعات قلاویزان را احداث نمودند و بعلت تامین نبودن پشت خاکریز نیروهای خودی از فیروز آباد تا ارتفاعات مستقر نشدند.

بنابراین نیروهای خودی در ساعت ۱۱ صبح روز بعد مجبور به عقب نشینی می شوند که طی این عقب نشینی، ۳۰۰ نفر مفقود به جای ماند. پس از آن، نیروهای خودی در منطقه بین دهکده بهین و بهروزان تا قلاویزان خودی ، خاکریزی به طول ۲ کیلومتر احداث کردند و پشت آن ایستادند . پاتک های دشمن :

در تاریخ ۸ و ۶۲/۵/۹ دشمن بـه خاکریز سمت چپ پاسگاه دراجی برای آزاد نمودن نیروهای محاصره شده روی ارتفاعات کله قندی ۲۴۰ و ۳۲۵ فشار زیادی آورد و برای رسیدن به اهداف فوق از ۴۰ الی ۵۰ تانک و نفربر زرهی استفاده کرد . دشمن همچنان روی ارتفاعات کله قندی، بطور مذبحخانه مقاومت می کرد و بنظر می رسد در انتظار پاتک بقیه نیروهای احتیاط بود که آنها را آزاد نمایند . فعالیت آن روی کله قندی تنها داشتن آتش تیربار روی جاده مهران - ایلام بود.

همچنین دشمن در مورخه ۶۲/۵/۸ از روبرو پاسگاه دراجی اقدام به پاتک با یک گردان تانک نمود که با مقاومت شدید نیروهای خودی و انهدام ۵ دستگاه تانک مجبور به عقب نشینی گردیدند

دشمن با اجرای آتش شدید توپخانه و حملات پی در پی هوایی و پاتکهای ایذایی به عکس العمل پس از سقوط عوارض تحت

اشغال خود پرداخت که شدت آتش دشمن در نقاط اطراف دراجی - اطراف فرخ آباد ، فیروز آباد کاملاً محسوس بود .

پس از آن که پاتک های دشمن در جبهه شمالی و میانی نتیجه ای در بر نداشت، دشمن تمام توان خود را در جبهه جنوبی به کار بست و قصد داشت تا از محور جنوبی، جاده مهران - دهلران را تصرف نماید و از آنجا به سمت ارتفاعات کله قندی و زالو آب حرکت کند و با نیروهایش در کله قندی الحاق انجام دهد و نیروهای خودی را نیز در محاصره قرار دهد .

دشمن با استفاده از لشکر ۳ زرهی که از منطقه العماره عازم حاجی عمران بود ، با لغو مأموریتش ، آن را به منطقه مهران فرستاد و در تاریخ ۶۲/۵/۱۲ با کمک تیپ ۱۸ پیاده - تیپ ۳۸ پیاده - تیپ ۴۸ پیاده - تیپ ۴۲۰ پیاده - تیپ ۵۰۳ پیاده - تیپ ۳۷ زرهی - تیپ ۷۰ زرهی - تیپ ۵۰۶ پیاده اقدام به پاتکهای شدیدی از محورهای مقابل جاده مواصلاتی مهران - دهلران و فرخ آباد [۲] دراجی نموده که قصد شکستن خط در امتداد جاده مهران دهلران و دور زدن نیروهای خودی و احتمالاً بستن تنگه کنجانچم را داشت که بطور کلی با یاری خداوند و مقاومت و ایثار نیروهای اسلام پاتکهای دشمن خنثی و دشمن متحمل ضایعات زیادی گشت.

در تاریخ ۶۲/۵/۱۴ تصمیم گرفته شد خط محور جنوبی، جهت پدافند تحویل ارتش داده شود و نیروهای سپاه آزاد شوند. در مورخه ۶۲/۴/۱۵ در حالی که این تعویض هنوز انجام نگرفته بود و تنها نیروی حدود یک گروهان از گردان ۸۰۸ لشکر ۲۱ حمزه وارد خط شده بودند ، سنگین ترین پاتک دشمن شروع شد . دشمن از ساعت ۱۰ شب تا روشنایی صبح آتش ریخت و در این زمان پاتک خود را آغاز کرد و بارها تا مرز عبور از خاکریز خودی پیش رفت . دشمن با استفاده از لشکر ۳ زرهی خود، اقدام به پاتک شدید در منطقه راست فرخ آباد تا فیروز آباد و از آنجا تا خسروآباد نموده که در قسمتی از مناطق، خود را به خاکریز رسانده بود. با هوشیاری و مقاومت نیروهای خودی، در ساعت ۹ صبح تمامی محورهای پاکسازی و ضربات و ضایعاتی به دشمن وارد گشت و مقاومت بی نظیر نیروهای خودی در خط، امکان پیروزی را از دشمن گرفت و نهایتاً دشمن ساعت ۱۴ حرکت خود را متوقف کرد و عقب نشست.

اطلاعات بدست آمده از افسر عراقی اسیر شده در خصوص پاتک فوق :

هدف از حمله نیروهای عراقی در مورخه ۶۲/۵/۱۵ قطع جاده تدارکاتی مهران - دهلران و انهدام نیروهای مستقر در روستای هرمزآباد بود که تصمیم آن، روز ۶۲/۵/۱۴ در جلسه فرماندهان عراقی گرفته شده بود و صبح ۶۲/۵/۱۵ ساعت ۵:۰۰ به اجرا گذاشته شد و بنا بود این هدف را تیپ ۷۰ زرهی لشکر ۱۷ زرهی تصرف نماید و پس از تصرف این مکان، تیپ ۱۲ زرهی و ۶

زرهی از منطقه پاسگاه دوراجی تک نمایند و گردان محاصره شده را آزاد نمایند که تیپ ۷۰ زرهی در عملیات موفق نشد. مجدداً ساعت ۱۹۱۵ همان روز به همراه یک گروهان کماندو از لشکر ۳ زرهی اقدام به تک نمود که فقط از گردان ۴۰ تانک تیپ ۷۰ زرهی کلاً ۸ تانک منهدم گردید و مجدداً اقدام به عقب نشینی نمودند.

همچنین این افسر اعلام داشت که تمام این عملیات فقط بخاطر شکستن محاصره گردان مستقر بر کله قندی می باشد.

از سپیده صبح ۶۲/۵/۱۷ مجدداً حمله عراق شروع شد و فشار سنگینی را به خاکریز بهین و بهروزان وارد کرد. حدود ساعت ۱۰ صبح با عقب نشینی تانکهای ارتش مستقر در این خط وضعیت خط بهم ریخت و نیروهای پیاده نیز به دنبال آن عقب نشستند و بدین ترتیب خط شکسته شد. نیروهای تیپ ۴ لشکر ۲۱ حمزه تا ملک شاهی عقب نشینی کردند و باقیمانده نیروهای لشکر ۴۱ تارا... و یک تیپ از لشکر ۱۷ علی ابن ابیطالب (ع) که از جنوب به کمک منطقه آمده بود، برای حفظ جاده مهران- دهلران در سمت راست آن به دفاع پرداختند. همچنین تیپ ۲۱ امام رضا(ع) برای تقویت جناح خود از فرخ آباد تا هرمزآباد واز آنجا به سمت شمال خاکریز زد و نیروهای خود را در آن مستقر کرد. دشمن با مانور تانک ها به جاده فشار زیادی وارد می کرد که ساعت حدود ۱۳۳۰ به طور غیر منتظره ای حرکت دشمن متوقف شد و با نیروهای دیگری که تا نزدیکی رودخانه گاوی رسیده بودند هماهنگ با محور جاده متوقف ماند.

حضور نیروهای لشکر ۲۷ در عملیات :

لشکر ۲۷ محمد رسول... (ص) در حین عملیات والفجر ۳ در اردوگاه قلاجه حضور داشت و نیروهای تحت امر این لشکر در عملیات نقشی نداشته ولی از آنجائیکه ارتفاعات زالوآب و کله قندی هنوز به تصرف نیروهای خودی در نیامده و نیروهای دشمن در آن ارتفاعات مقاومت می کردند برادر محسن رضائی فرمانده کل سپاه در جمع رزمندگان لشکر ۲۷ حضور یافته و ضمن سخنرانی از نیروهای لشکر خواست تا باقی مانده نیروی بعثی را از ارتفاع کله قندی به پائین بریزند و عملیات والفجر ۳ را تثبیت نمایند به همین منظور فرمانده لشکر شهید همت با فرمانده لشکر ۵ نصر جلسه ای برقرار و ضمن هماهنگی های لازم مقرر گردید گردان کمیل به عنوان عمل کننده و گردان مقداد به عنوان احتیاط بعد از شناسایی کامل وارد منطقه شوند گردان کمیل و گردان مقداد به طرف منطقه حرکت کردند و در مسیر راه در تاریکی شب یکی از کامیونهای حامل رزمندگان گردان مقداد دچار سانحه شد و به قعر دره سقوط کرد که متأسفانه تعدادی از نیروهای این گردان به شهادت رسیدند. گردان کمیل به پایین ارتفاع کله قندی رسید و این در حالی بود که نیروهای بعثی که چند روز در محاصره و از لحاظ امکانات و مهمات سخت در مضیقه بودند تصمیم گرفته از قله پایین آمده و ضمن درگیری با نیروهای لشکر ۵ نصر محاصره را شکسته و به نیروهای بعثی ملحق شود غافل از اینکه نیروهای گردان کمیل آماده عملیات هستند لذا با نیروهای این گردان درگیر شده و تلفات سنگینی به آنها وارد شد و حدود ۳۵۰ نفر از عراقی ها کشته و ۳۰ نفر به اسارت در آمدند و تنها تعداد کمی از آنها موفق به فرار شدند لازم به ذکر است که سرهنگ جاسم فرمانده تیپ که از اقوام صدام بود در حین این عملیات سخت مجروح شد که به علت شدت جراحات در عقبه نیروهای خودی به هلاکت رسید ضمناً

دو روز قبل از درگیری گردان کمیل، تیپ ذوالفقار لشکر ۲۷ به فرماندهی شهید محسن نورانی مامور شد در دفع پانتهای دشمن به یاری لشکر ۵ نصر بشتابد رزمندگان این تیپ از جمله واحد ۱۰۶ ضد زره و کالیبر برای یاری لشکر ۵ نصر که در محاصره دشمن قرار گرفته بودند وارد منطقه شدند و دو پاتک سنگین دشمن را دفع کردند و ۷ دستگاه تانک دشمن را به آتش کشیدند و همچنین یک فروند هلی کوپتر دشمن را که برای نیروهای بعثی گرفتار شده در کله قندی آذوقه و مهمات می رساندند سرنگون کردند خدمه موشک تاو که ۷ دستگاه تانک را منهدم کرد شهید مصطفی پالیزیان بود که در عملیات خیبر به شهادت رسید و هلی کوپتر دشمن هم توسط برادر جواد متقیان با موشک سهند سرنگون شد در خاتمه صبح روز ۱۳۶۲/۵/۱۸ پس از اینکه مسئله کله قندی حل شد دشمن از مواضعی که طی پاتک روزهای قبل در محور جنوبی تصرف کرده بود عقب نشینی کرد و در نهایت پس از ۱۱ روز جنگ نا برابر عملیات والفجر ۳ با موفقیت به پایان رسید و فردای آن روز نیروهای ضد انقلاب که به شدت ناراحت بودند در نزدیکی اردوگاه قلاجه به فرمانده تیپ ذوالفقار شهید نورانی و تنی چند از همراهان ایشان کمین زده و آنها را به شهادت رسانند.

۱۱- نتایج عملیات

- آزاد سازی جاده ایلام - مهران - دهلران و سد رودخانه کنجان چم
 - آزاد سازی ارتفاعات زالوآب و نمه کلان بو و پاسگاههای زالوآب و دوراجی
 - آزاد سازی دشت مهران
 - برقراری ارتباط جبهه های میانی و جنوبی از طریق دو جاده ایلام - مهران - دهلران
- خسارات وارده به دشمن :

دشمن بطور کلی در عملیات والفجر ۳ متحمل تلفات و ضایعات ذیل گردید:

انهدام بیش از ۲۰۰ تانک و نفربر.

انهدام بیش از ۱۰۰ ایفا و خودرو حامل نفرات و یا مهمات.

انهدام بیش از ۲۰ انبار مهمات.

کشته و زخمی شدن بیش از ۱۰۰۰۰ نفر از نیروهای دشمن.

سقوط ۶ فروند هلیکوپتر.

سقوط ۱ فروند هواپیما دشمن.

در ضمن در کل عملیات والفجر ۳ تعداد ۵۰۹ نفر از نیروهای دشمن اعم از افسر و درجه دار و سرباز به اسارت نیروهای اسلام در آمدند.

غنائم بدست آمده:

۱۵ دستگاه خودرو

۵ دستگاه لودر و بلدوزر

۱۶ قبضه خمپاره انداز

۳ دستگاه تانک

بیش از ۱۸۰۰ قبضه تیربار

بیش از ۵۱ قبضه انواع خمپاره

مقادیر قابل توجهی سلاح و تجهیزات انفرادی .

۱۲ - بازتاب داخلی و خارجی عملیات :

رادیو بی بی سی ۶۲/۵/۱۵ - ۷:۴۵

طی اعلامیه رادیوی عراق از قول سخنگوی نظامی خود اعلام کرده است که شهر مهران و چند روستای آن را به محاصره در آورده است و همچنین کنترل جاده ایلام- مهران و مهران - دهلران را بدست آورده است و همچنین این رادیو اعلام کرد که وزیر خارجه ژاپن که در تهران است از دو کشور مُصرّاً خواهد خواست به جنگ پایان دهند.

همچنین عراق از شورای امنیت خواسته است که به فوریت راه حلی، که مورد توافق ایران باشد برای این جد گ پیدا کند.

رادیو مونت کارلو ۶۲/۵/۱۵

اعلام کرد که رویحزر فرمانده نیروهای ناتو امروز وارد آنکارا شد و با مقامات ترکیه در رابطه با جنگ خلیج فارس مذاکره نمودند.

رژیم بعثی عراق چون در حاجی عمران متوجه شکست سختی شد، می خواست با پاتک خود در منطقه مهران، این حملۀ را تحت الشعاع قرار دهد. لذا تمامی نیروهای خود و همچنین نیروی زرهی خود را وارد عمل کرده است و همچنین عین عراق از این عملیات بشت در ۲ در هراس بود، زیرا این عملیات درست در ۱۵۰ کیلومتری پایتخت عراق انجام شد.

والسلام

۱. مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس (مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ)
۲. سازمان حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس و بسیج، معاونت روایتگری
۳. کتاب سیری در جنگ ایران و عراق - جلد دوم : خرمشهر تا فاو
۴. گزارشات قرارگاه نجف در خصوص عملیات وافجر ۳
۵. فیلم مصاحبه فرماندهان وقت تیپ ۲۱ امام رضا (ع) و تیپ امام صادق (ع) لشکر ۵ نصر
۶. مصاحبه برادر بختیاری جانشین وقت گردان کمیل لشکر ۲۷ محمد رسول الله (ص) در عملیات والفجر ۳
۷. مصاحبه برادر جواد کلانتریان از برادران تیپ ذوالفقار لشکر ۲۷ محمد رسول الله (ص) در عملیات والفجر ۳
۸. گزیده اسناد عملیات والفجر ۳ جلد ۱ و ۲
۹. گزارش بررسی منطقه مهران : اسناد والفجر ۳ پوشه اطلاعات عملیات
۱۰. سایت ساجد عملیات کربلای یک
۱۱. نگاهی به جنگ در مهران، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ فرماندهی کل - تیرماه ۶۵
۱۲. بر اساس طرح عملیاتی والفجر ۳
۱۳. فیلم تشریح عملیات والفجر ۳ برادر قالیباف فرمانده تیپ ۲۱ امام رضا